

**ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ СРЕЩУ
РАСИЗМА И НЕТОЛЕРАНТНОСТТА**

**ОБЩА ПОЛИТИЧЕСКА
ПРЕПОРЪКА NO 4
НА ЕКРН:**

**НАЦИОНАЛНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА
ОПИТА И ПРЕДСТАВИТЕ ЗА
ДИСКРИМИНАЦИЯТА И РАСИЗМА
ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА
НА ПОТЕНЦИАЛНИТЕ ЖЕРТВИ**

ПРИЕТА НА 6 МАРТ 1998 Г.

Страсбург, 1998

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Посетете нашата Интернет страница : www.coe.int/ecri

Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността:

Като се позовава на Декларацията на държавните и правителствени ръководители на страните-членки на Съвета на Европа, приета на Срещата на високо равнище във Виена на 8-9 октомври 1993 г.;

Като се позовава на Плана за действие срещу расизма, ксенофобията, антисемитизма и нетолерантността, разработен като част от тази Декларация, с който на Комитета на министрите бе препоръчано да се създаде Европейска комисия срещу расизма и нетолерантността, чиито мандат да включва, *inter alia*, формулирането на общи политически препоръки към държавите-членки;

Като се позовава също на Заключителната декларация и на Плана за действие, приети от ръководителите на държавите и правителствата на страните-членки на Съвета на Европа по време на втората Среща на високо равнище в Страсбург на 10-11 октомври 1997 г.;

Като подчертава, че тази Заключителна декларация потвърждава целта на държавите-членки на Съвета на Европа да изградят едно по-свободно, по-толерантно и по-справедливо европейско общество и призовава към засилване на борбата срещу расизма, ксенофобията, антисемитизма и нетолерантността;

Като припомня факта, че в Общата политическа препоръка No 1 на ЕКРН призовава държавите да събират, където и когато е необходимо, в съответствие с европейските закони, разпоредби и препоръки относно защитата на данните и правото на личен живот, данни, с помощта на

които да се извършва преценка на положението и опита на групи, които са особено уязвими по отношение на расизма, ксенофобията, антисемитизма и нетолерантността;

Като подчертава, че статистическите данни за расистките и дискриминационни деяния и за положението на малцинствените групи във всички сфери на живота са от изключително значение за определяне на проблемите и формулиране на политика за действие;

Убедена, че такива статистически данни трябва да се допълват от информация за свхащанията, мненията и представите;

Считайки, в тази връзка, че в допълнение към изследванията сред населението като цяло, един нов и ценен източник на информация представляват целенасочените изследвания на опита и представите на потенциалните жертви за расизма и дискриминацията, пред които са изправени;

Считайки, че резултатите от подобни изследвания могат да се използват по най-различни начини за осветляване на проблемите и подобряване на положението;

Считайки, освен това, че признанието на валидността на опита и представите на потенциалните жертви е важно послание както за населението като цяло, така и за самите уязвими групи;

Като приветствува факта, че такива изследвания вече бяха организирани в редица държави-членки;

Като отбелязва, че организирането на такива изследвания в Европа ще допринесе за съставянето на подробна картина на положението по отношение на расизма и дискриминацията както на национално, така и на европейско равнище:

препоръчва на правителствата на държавите-членки да предприемат стъпки за организиране на национални изследвания на опита и представите за расизма и дискриминацията от гледна точка на потенциалните жертви, като почерпят идеи от насоките, изложени в Приложението към настоящата препоръка.

Приложение към Общата политическа препоръка No 4 на ЕКРН

Насоки за организация на изследвания на опита и представите за расизма и дискриминацията от гледна точка на потенциалните жертви

I. Общи цели на изследванията

1. Целта на типа изследвания, описани в настоящата препоръка, е да се пресъздаде картина на проблемите на расизма и нетолерантността от гледна точка на фактическите и потенциалните жертви. Новаторският подход предполага изследването да се проведе сред представители на различни групи, уязвими към актове на расизъм, ксенофобия, антисемитизъм и нетолерантност, и да включва въпроси, целящи да извлекат информация за техните преживявания във връзка с расизма и дискриминацията и представите им от тази гледна точка за различните аспекти на обществото, в което живеят. Така набраните сведения отразяват представите и опита на хората, принадлежащи към уязвими групи. Тези данни допълват и обогатяват останалите количествено измерими данни за расистките инциденти и нивото на дискриминация в различни области, както и данните по отношение на мненията и схващанията на мнозинството от населението за малцинствените групи и по проблемите на расизма и нетолерантността.

II. Практическа организация на изследванията

2. Планирането и провеждането на подобни изследвания може да бъде поверено на изследователи или институти, които имат опит в областта на расизма и нетолерантността, като работата на място се извършва от изследователски екипи.
3. Подборът на малцинствените групи, фигуриращи като “категории” в изследването, зависи от обстоятелствата в различните държави, и може да включва, например, групи имигранти, национални малцинства и/или други уязвими групи.
4. При определянето на групите, които да бъдат включени като “категории”, може да се вземат под внимание такива фактори, като например големината на целевата извадка и вече наличната информация за степента на дискриминация, на която е подложена всяка от групите/например, статистиките за заетостта, сведенията за подадените жалби за извършена дискриминация/.
5. Може да се окаже уместно да се включат т.нар. групи за “контрол” или за “контраст” с цел очертаване на едно базисно сравнение: например, в изследването може да участва малцинствена група, която като цяло не среща сериозни проблеми на основата на дискриминацията и расизма.
6. Организацията на подобни изследвания се улеснява от наличието на подробни статистически данни за населението, включително информация за такива показатели, като място на раждане, етнически произход,

религиозна принадлежност, майчин език, гражданство, и т.н. Ако такъв вид статистически данни не съществуват, следва да се потърсят алтернативни способи за определяне и откриване на подходящите обекти на изследването.

7. Необходимо е да се има предвид, че може да се окаже много трудно чрез подобни изследвания да бъдат обхванати някои групи, които са изложени на особено голям риск от прояви на расизъм и дискриминация.

III. Метод на изследването

8. Освен въпросите, отнасящи се до социално-икономическата среда и други фактологически подробности, въпросите в изследването могат да се подразделят на следните няколко широки категории:

- въпроси, отнасящи се до конкретни ситуации, като контакти с различните власти /например, полиция, здравеопазване, социални служби, образователни институции/, както и с други институции /напр. банки, жилищни агенции/ и учреждения /напр. работодатели, ресторанти, места за развлечения, магазини/: може да се включи въпрос, колко пъти за определен период от време /напр. през последната година или през последните пет години/ анкетираните лица са били жертва на несправедливо отношение поради принадлежността си към малцинствена група и на какъв вид несправедливо отношение са били подложени.
- въпроси, относно очакваните възможности за равностойно участие в обществения живот, разбирането за конкретните мерки в тази насока, въведени в действие с цел да се подобри положението на малцинствените групи, и степента, в която тези възможности са били осъществени /обхванатите области да включват, например, възможностите за постигане на успех в образователната система и професионалното обучение, възможностите за намиране на работа/
- въпроси, отнасящи се до различни възприятия и мнения: обхванатите теми могат да включват, доколкото е целесъобразно: степен на доверие в институциите, становища във връзка с имиграцията или политиката по отношение на малцинствата, оценка на страната от гледна точка на расизма и ксенофобията, проблеми, свързани с религията, отношение към другите групи, трудности при общуването с мнозинството от населението, чувство за принадлежност към приемащата страна и към страната на произход, планове за оставане или за връщане, къде лицето се чувства най-вече “у дома си”, и т.н. Чрез включването на подобни теми става възможно да се разкрият интересни взаимовръзки между степента на изпитаната дискриминация и различните становища и представи.

9. Трябва да се отбележи, че чрез подобни въпроси се получават данни главно за субективния опит, свързан с дискриминацията. Но, при всички случаи е изключително трудно актовете на дискриминация да се изучават обективно и “in vivo”, така както се случват в различните житейски ситуации. Сведенията за субективно изпитаната дискриминация са ценен показател, особено когато се преценяват на фона на други видове информация, като статистики за безработицата, полицейски досиета, регистрирани жалби и т.н.

IV. Последници от изследванията

10. След известен период от време могат да се проведат последващи проучвания с цел да се изследват променящите се във времето насоки на дискриминацията и расизма или да се включат различни групи.
11. Резултатите от изследването могат да послужат за най-различни цели, например: за да се открият областите, в които е особено необходимо да се предприемат действия; за преценка и разработване на политика, която взема предвид опита и опасенията на засегнатите групи; за изостряне на общественото внимание и разбиране по проблемите на дискриминацията, видяна през погледа на жертвите; за изостряне на вниманието на работещите в отделни сфери /например, полицаи, работодатели, доставчици на услуги, и т.н./ за начина, по който техните институции и методи се възприемат от малцинствените групи.

